

Вовчанська Л. С.,
Львівський державний університет внутрішніх справ

КОМУНІКАТИВНА МІЖКУЛЬТУРНА ВЗАЄМОДІЯ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

У статті розкриті особливості спілкування працівників правоохоронних органів під час проведення масових спортивних заходів, в яких беруть участь різні народи та національності, а також дотримання професійного етикету як обов'язкової умови правової міжкультурної комунікації.

Ключові слова: професійна діяльність, правова міжкультурна комунікація, етикетні норми поведінки, професійний такт, безконфліктне вербальне спілкування.

В статье раскрыты особенности общения сотрудников правоохранительных органов во время проведения массовых спортивных мероприятий, в которых принимают участие различных народов и национальностей, а также соблюдение профессионального этикета как обязательного условия правового межкультурной коммуникации.

Ключевые слова: профессиональная деятельность, правовая межкультурная коммуникация, этикетные нормы поведения, профессиональный такт, бесконфликтное вербальное общение.

The article disclosed communication police during the mass sports activities involving different peoples and nationalities, as well as adherence to professional ethics as a mandatory legal conditions of intercultural communication.

Keywords: professional activity, legal cross-cultural communication, etiquette rules of conduct, professional time, without conflict verbal communication.

Актуальність. Дотримання правил етикету є важливою умовою високої культури поведінки. Це те, за допомогою чого складається перше враження, яке справляє людина на навколишніх.

Проте навіть досконале знання і дотримання цих правил не можуть гарантувати відповідної поведінки людини, тому що реальні обставини виникають різноманітні. Щоб уникнути всіх помилок, необхідно виховати у собі почуття емоційного співпереживання з контактером, яке називається тактом. Розвинуте почуття такту дозволяє людині визначити потрібну міру у висловлюваннях і вчинках, у виявленні цікавості до іншої людини [1, с. 92].

Ступінь вивченості проблеми. Вербальна комунікативна поведінка працівників правоохоронних органів урегульована Конституцією України, законодавчими актами та Кодексом професійної поведінки працівників правоохоронних органів, міжнародними стандартами поведінки працівників силових структур. Дослідники Ю. Араkelов, Є. Бурлай, М.Дженіс, П. Еванс, Г. Золотухін, Р. Кацавець, Я. Комісарова, А. Музика, С. Сливка, А. Токарська та ін. приділили чимало уваги питанням професійної комунікації працівників ОВС. Однак поза їх увагою залишилися питання особливостей міжкультурної комунікації працівників правоохоронних органів. Наша **мета** – акцентувати увагу на особливостях вербальної міжкультурної комунікації в умовах проведення Євро-2012.

Основний виклад. В угоді про проведення фінального турніру чемпіонату Європи УЄФА 2010/12 з футболу між УЄФА, Федерацією футболу України та Польською футбольною асоціацією вказано на повну та виключну відповідальність за всі аспекти безпеки офіційних місць проведення турніру (стадіони, тренувальні центри, фанзони тощо). Уряд має вжити усіх необхідних заходів для гарантування безпеки поза офіційними місцями та забезпечення громадського порядку там, де це пов'язано з турніром.

Метою є забезпечення безпеки та правопорядку під час проведення футбольних матчів, що цілком відповідає Європейській конвенції про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, зокрема футбольних матчів, укладеній 19 серпня 1985 року у місті Страсбурзі, Закону України від "Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні" 19 квітня 2007 року, вимогам і правилам Всесвітнього союзу футбольних асоціацій (ФІФА), Союзу європейських футбольних асоціацій (УЄФА), та визначає обов'язки всіх зацікавлених сторін із питань забезпечення громадського порядку і безпеки під час проведення футбольних матчів.

Саме такт дозволяє знайти вирішення проблемної колізії під час спілкування, не применшуючи при цьому гідності інших людей і не втрачаючи поваги до себе.

Професійний такт – це виявлення стриманості щодо інших, передбачливості і пристойності під час спілкування [1, с. 93].

Такт передбачає бережливе, уважне ставлення до особистості співбесідника. Це – вміння тактовно, коректно обійти питання, які можуть викликати незручності у співбесідників.

На підставі досвіду поліцейських та досліджень учених можна зробити висновок про особливу вагу професійної комунікації та її вплив на репутацію установи, забезпечення громадського порядку в суспільстві.

Важливо пам'ятати, що дотримання етикету і прояв такту – це невід'ємна складова духовної культури особистості, обов'язкова умова позитивних результатів ділового спілкування і авторитету правоохоронних органів загалом [1, с. 93].

Забезпечення прав особи під час проведення масових заходів є визначальним серед тих чинників, які засвідчують рівень розвитку демократичних процесів у державі. Виконання обов'язків щодо охорони громадського порядку в місцях масового скупчення громадян, в умовах наелектризованого і спонтанного спілкування з ними засвідчує усі позитивні і негативні прояви професійної діяльності працівників ОВС. Оцінка населенням дій – у даному випадку непрофесійних комунікативних – ускладнюється тим, що на підставі лише одного необдуманого невербального комунікативного акту формується негативна думка у значній кількості громадян, що спричиняє подальші, ще більш масштабні протести.

Мітинги або пікетування, як правило, спрямовані на досягнення певної політичної або матеріальної мети. По-

долання політичних конфліктів є надзвичайно складним і суперечливим процесом, який із погляду комунікації можна поділити на чотири основних етапи:

- 1) прогнозування конфлікту;
- 2) запобігання його ескалації чи стимулюванню;
- 3) врегулювання конфлікту;
- 4) розв’язання конфлікту.

На першому етапі значна роль відводиться відповідальним особам, які скеровують своїх підлеглих у потрібне русло комунікації із учасниками мітингу. Відомо, що віддані у різкому тоні накази вжити жорстких заходів завжди призводять до суттєвого загострення ситуації.

Негатив, вербалізований однією особою, для всіх інших набуває від’ємної енергетичної сили й викликає протидію. Налаштування на компроміс чи хоча б пошук способів його (компромісу) досягнення створює якщо не позитивне вербальне поле, то принаймні не “електризує” ситуацію навколо невдоволених громадян.

Отже, “дія” вербальної антиципації мітингових пристрастей розпочинається вже на підготовчому, першому етапі: визначення стратегії поведінки працівників ОВС у критичній мітинговій ситуації. Особлива роль відводиться відповідальній особі, яка, виявляючи емпатію, свідомо оцінює право громадян на масові збори чи мітинги і так само відповідально веде компромісний діалог.

Навіть у випадку несанкціонованих подібних заходів не є виправданою вербальна чи невербальна атака учасників мітингу, або ще гірше – силові заходи без будь-яких роз’яснень дій ОВС. Налаштованість на компроміс продукує конструктивне розв’язання суперечностей саме через діалог, правовий дискурс.

Коли домінує агресія, протистояння значної кількості людей важко стримувати, однак важливо її не розпалювати далі. Причиною додаткового наростання агресії інколи є просто поява міліції. Тому вже такий “невербальний спосіб” забезпечення порядку діє як подразник.

З метою уникнення протистояння варто випробувати перший надійний засіб – комунікативний акт, заявивши про право громадян на мирні збори і мітинги, пояснивши свою присутність на заході. Роль перемовника з ОВС полягає в тому, щоб не викликати агресивної реакції – відповіді маніфестантів. У цьому випадку найбільш прийнятною буде позиція комунікатора, який має добре сформовані навички безконфліктного вербального впливу. Такі недовготривалі вербальні контакти є найбільш виправданими в конфліктах.

Професія працівника ОВС вимагає як мужності, витримки, професійної майстерності, так і високої культури вербальної та невербальної поведінки. Без цих якостей успішне виконання відповідальних завдань, які покладені на правоохоронні органи, є неможливим [1, с. 92].

Висновки. Отже, надважливим є дотримання етикетних правил у строго регламентованій церемонії, у якій певні офіційні форми поведінки посадових осіб не повинні виходити за межі чітко встановлених норм. Невиконання норм етикету через їх незнання чи неповагу до них сприймається як образа гідності. Це часто буває причиною конфронтації.

Література:

1. Аракелов Ю. С. Профессиональная этика юриста : ответы на экзаменационные билеты / Ю. С. Аракелов, Б. К. Дзегуганов, В. С. Олейников. – СПб. : Питер, 2006. – 128 с.
2. Комиссарова Я. В. Особенности невербальной коммуникации в ходе расследования преступлений / Я. В. Комиссарова, В. В. Семенов. – М. : Юрлитинформ, 2004. – 224 с.
3. Музика А. Права людини у площині правозахисної діяльності / А. Музика // Право України. – 1995. – № 9-10. – С. 23-26.